

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОРБЦІЇ ТА ПРОБЛЕМ ЕНДОЕКОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою Інституту сорбції
та проблем ендоекології НАН України
протокол № 7 від 17 травня 2018 р.

Директор Інституту
чл. - кор. НАН України

В.В. Брей

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ МОБІЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В
ІНСТИТУТІ СОРБЦІЇ ТА ПРОБЛЕМ ЕНДОЕКОЛОГІЇ НАН
УКРАЇНИ**

м. Київ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу (далі - Положення) Інституту сорбції та проблем ендоекології НАН України (далі - Інститут) розроблено з метою встановлення єдиного порядку організації програм академічної мобільності для учасників освітнього процесу наукових установ на території України чи поза її межами.

1.2. Це Положення розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту»; Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» та інших нормативно-правових документів з питань вищої освіти, а також Статуту Інституту і Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук.

1.3. Академічна мобільність - можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність тощо в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

1.4. Цілі, завдання та загальні правила забезпечення та реалізації академічної мобільності відповідають основним принципам Болонської декларації.

1.5. Учасники освітнього процесу та заклади вищої освіти (ЗВО)/наукові установи, що беруть участь у академічній мобільності, надалі іменуються учасниками академічної мобільності.

1.6. Академічна мобільність здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук здійснюється на підставі міжнародних договорів про співробітництво в галузі освіти та науки, міжнародних програм та проектів, договорів про співробітництво між іноземними або вітчизняними закладами вищої освіти/наукової установи та Інститутом, за узгодженими та

затвердженими в установленому порядку індивідуальними навчальними планами здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук та програмами навчальних дисциплін.

1.7. Загальний організаційний супровід міжнародної академічної мобільності щодо укладання відповідних угод та здійснення зв'язків із ЗВО/науковими установами - партнерами (далі - установами-партнерами), інформування структурних підрозділів Інституту щодо наявних програм, ознайомлення з інформаційними пакетами здійснює науково-організаційний відділ.

1.8. Організаційний супровід реалізації програм академічної мобільності в Інституті (надання методичної допомоги щодо оформлення документів для навчання за програмами академічної мобільності, перезарахування результатів навчання, контроль за виконанням програм тощо) забезпечує науково-організаційний відділ (НОВ).

1.9. За місцем реалізації права на академічну мобільність вона поділяється на:

- внутрішню академічну мобільність навчання, викладання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень тощо учасників освітнього процесу Інституту в установах-партнерах у межах України;
- міжнародну академічну мобільність - навчання, викладання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень тощо учасниками освітнього процесу Інституту установах -партнерах поза межами України.

1.10. Основними видами академічної мобільності є:

- ступенева мобільність;
- навчання у ЗВО/наукових установах, відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу, з метою здобуття ступеня доктора філософії/доктора наук, що підтверджується документом (документами) наукового ступеня доктора філософії (доктора наук) або про здобуття ступеня доктора філософії (доктора наук) від двох або більше ЗВО / наукових установ;
- кредитна мобільність;
- навчання у вищому навчальному закладі/науковій установі, відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу з метою здобуття

кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи та/або відповідних компетентностей, результатів навчання (без здобуття кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи), що будуть визнані у ЗВО / науковій установі постійного місця навчання вітчизняного чи іноземного учасника освітнього процесу.

1.11. Умови навчання і перебування учасників освітнього процесу щодо академічної мобільності та інші питання визначаються двосторонніми або багатосторонніми угодами між ЗВО/науковими установами-партнерами.

1.12. Організація академічної мобільності здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук базується на ключових особливостях та ключових документах Європейської кредитно-трансферної системи.

Ключові особливості ЄКТС:

1. ЄКТС - це система, орієнтована на особу, яка навчається. ЄКТС допомагає навчальним закладам/науковим установам при розробленні і реалізації програм перемістити центр уваги з підходу, що орієнтований на викладача, на підходи, які задовольняють потреби і очікування осіб, що навчаються. Навчання, що орієнтоване на осіб, що навчаються, надає їм можливість більш широкого вибору щодо змісту, способу, термінів та місця навчання.

2. Результати навчання описують те, що повинен знати, розуміти чи вміти робити здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук після успішного закінчення навчання. У ЄКТС формулювання результатів навчання є основою для послідовного оцінювання навчального навантаження та присвоєння кредитів.

3. Результати навчання пов'язані з дескрипторами (опис знань, умінь та компетентностей) рівнів національної і європейської рамки кваліфікацій. Рамка кваліфікацій - цілісний структурований опис кваліфікаційних рівнів, через який можуть бути виражені та співвіднесені між собою в узгоджений спосіб всі кваліфікації. Вони створюють основи для розроблення освітніх і

професійних стандартів, що ґрунтуються на результатах навчання (компетентностях) та сприяють визнанню кваліфікацій.

4. У навчальному навантаженні зазначається час, потрібний з добувачам вищої освіти ступеня доктора філософії /доктора наук для завершення усіх видів навчальної діяльності (лекції, семінари, проекти, практичні та лабораторні заняття, контроль знань, дослідницька робота, підвищення кваліфікації, стажування, самостійна робота), які необхідні для досягнення очікуваних результатів навчання.

Ключові документи ЄКТС:

1. **Каталог курсу** містить інформацію про заклад, інформацію про програми (загальний опис та опис окремих одиниць складових курсу) і загальну інформацію для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук.

2. **Аплікаційна форма здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук** містить усю необхідну інформацію про мобільного здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук, яку запрошує приймаючий заклад. Якщо навчальний заклад/наукова установа, який приймає здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук, потребуватиме додаткову інформацію від здобувача, що поступає (наприклад, стосовно проживання, особливих вимог, пов'язаних зі станом здоров'я), він може вимагати її окремо.

3. **Угода про навчання** містить перелік навчальних дисциплін (компонентів курсу) або модулів чи інших освітніх компонентів, які здобувач планує отримати в іншому навчальному закладі, а також кодовий номер та кількість кредитів ЄКТС, призначених навчальним дисциплінам (компонентам). Угода про навчання укладається на час проведення академічної мобільності та має бути підписана закладом, який направляє, закладом який приймає та здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук. Особи, що

підписують угоду від імені цих двох ЗВО/наукових установ, повинні мати на це формальні повноваження, що дозволяють їм брати зобов'язання зі сторони навчального закладу/наукової установи.

4. **Академічна довідка** - це перелік оцінок з навчальних дисциплін. Вона відображає успішність здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук за списком дисциплін, які він вивчав, отримані кредити, локальні оцінки (за національною традицією чи регламентом навчального закладу) та оцінки ЄКТС. Академічна довідка забезпечує здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук точною інформацією про вивчення навчальних дисциплін (компонентів курсу), кількості присвоєних кредитів ЄКТС та отриманих оцінок в навчальному закладі, який приймав. Угода про навчання разом з академічною довідкою (випискою), має на меті гарантувати повне визнання програми навчання, виконаної здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук у закладі, який приймає.

5. **Угода про проведення практики** повинна містити інформацію про місце проходження практики, її тривалість, завдання, що мають бути виконані, права та обов'язки того, хто навчається, очікувані результати навчання та оцінку керівника практики. Угода про проведення практики має бути підписана трьома сторонами: особою, що навчається, навчальним закладом/науковою установою, який направляє та тим, хто надає базу практики.

6. Формами академічної мобільності здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук Інституту є:

- навчання за програмами обміну;
- навчання за спільними освітніми програмами (зокрема, програмами подвійного диплома);
- мовні і наукові стажування;
- навчальна (дослідницька, виробнича) практика, стажування;
- участь у літніх школах;

- участь у конференціях, семінарах тощо;
- участь у спільних проектах;
- наукове дослідження;
- наукове стажування.
-

2. ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

2.1. Основними цілями академічної мобільності є:

- обмін здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук між Інститутом і установами-партнерами;
- одночасне отримання здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук двох дипломів або сертифіката про проходження навчання з переліком і кількістю навчальних дисциплін, кредитів та інформацією про оцінювання знань здобувача;
- набуття професійного досвіду роботи у період проходження практики на зарубіжному підприємстві;
- підвищення якості освіти та підготовка майбутніх кваліфікованих спеціалістів.

2.2. Основними завданнями академічної мобільності здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук Інституту є:

- підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки, проведення досліджень з використанням сучасного обладнання і технологій, опанування новітніми експериментальними методами дослідження, набуття досвіду проведення спільної науково-дослідної роботи та впровадження її результатів;
- розширення професійних компетентностей під час проходження навчальних та виробничих практик;
- підтримка та розвиток соціальних, економічних, культурних, політичних відносин з іншими країнами.

3. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

3.1. Право на участь у програмах академічної мобільності мають особи, які здобувають наукові ступені доктора філософії (кандидата наук) або доктора наук, науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники.

3.2. Відповідно до домовленостей між учасниками академічної мобільності - здійснюється відбір учасників освітнього процесу для участі і програмах академічної мобільності; - регламентується перелік необхідних документів для участі в програм академічної мобільності та процедура їх подання; - визначаються етапи, тривалість та зміст навчання, стажування або проходження практики тощо.

3.3. Здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук на період навчання в установі-партнері на території України чи поза її межами зберігаються відповідно до укладеного договору про академічну мобільність місце навчання та виплата стипендії згідно із законодавством протягом навчання, стажування чи провадження наукової діяльності в установі-партнері на території України чи поза її межами, якщо стипендія не передбачена умовами академічної мобільності. Особи, що уклали договори про навчання за програмою академічної мобільності, не відраховуються зі складу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук на період реалізації права на академічну мобільність та обліковуються в Єдиній державній електронній базі з питань освіти.

3.4. Здобувач вищої освіти, крім вивчення в установі-партнері обов'язкових навчальних дисциплін, має право самостійного вибору додатково навчальних дисциплін за погодженням з Інститутом.

3.5. Відбір здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук для участі в програмах академічної мобільності здійснюється конкурсною комісією Інституту з урахуванням рейтингу успішності, участі у науковій діяльності та знання іноземної мови.

3.6. У випадку, якщо здобувач вищої освіти ступеня доктора

філософії/доктора наук бере участь у міжнародній програмі академічної мобільності, конкурсний відбір здійснюється організацією, яка надає здобувачу вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук грант на умовах і за критеріями, визначеними в установчих документах конкурсу.

3.7. Перелік необхідних документів для участі в програмі академічної мобільності здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук освіти установ-партнерів регламентується угодами між установами-партнерами.

3.7.1. Перелік необхідних документів для участі в програмі академічної мобільності для учасників академічної мобільності Інституту: - заява на ім'я директора із візами- погодженнями; - копія запрошення та його переклад; - угода про академічну мобільність між Інститутом та Учасником (Договір про навчання чи Договір про практику/стажування); - угода про навчання між Інститутом, Учасником та установою-партнером (оформляється за потреби).

3.8. Етапи, тривалість та зміст навчання в установах-партнерах визначаються навчальними планами та графіками навчального процесу, затвердженими в установах-партнерах.

3.9. Навчання за індивідуальним навчальним планом може здійснюватися із застосуванням технологій дистанційного навчання.

3.10. На час навчання в установах-партнерах здобувачам вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук за його заявою надається академічна відпустка або індивідуальний графік навчання, затверджений в установленому порядку.

3.11. Науково-педагогічні працівники Інституту можуть реалізувати право на академічну мобільність для провадження професійної діяльності, відповідно до укладеного договору про участь у програмі академічної мобільності. При цьому за зазначеними працівниками зберігається основне місце роботи в Інституті до одного року. Оплата праці відповідно до законодавства за основним місцем роботи зберігається на строк до шести місяців, якщо вона не передбачена програмою академічної мобільності.

3.12. Іноземні здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук, що реалізують право на академічну мобільність в рамках договорів про співробітництво з Інститутом, можуть бути зараховані на навчання до Інституту:

- за рахунок коштів міжнародних програм та організацій;
- за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб;
- на умовах безоплатного навчання у разі взаємного обміну здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук, в тому числі за спільними освітніми програмами, які передбачають отримання спільного або подвійного документа (документів) наукового ступеня доктора філософії (доктора наук) на умовах безоплатного навчання у разі міжнародного обміну здобувачами вищої освіти.

4. ВИЗНАННЯ ТА ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ/ДОКТОРА НАУК В УСТАНОВІ-ПАРТНЕРІ

4.1. Інститут максимально за змістом перезараховує навчальні дисципліни, які вивчалися здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук в установі-партнері, або замінює їх на вибіркові дисципліни.

4.2. Визнання результатів навчання в рамках академічного співробітництва із установами-партнерами здійснюється з використанням європейської системи трансферу та накопичення кредитів ЄКТС з використанням системи оцінювання установи-партнера.

4.3. Навчальні дисципліни та інші види навчальної діяльності зазначаються в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук.

4.4. Перезарахування вивчених навчальних дисциплін здійснюється на підставі наданого здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук документа з переліком та результатами вивчення навчальних дисциплін,

кількістю кредитів та інформацією про систему оцінювання навчальних здобутків здобувачів, завіреного в установленому порядку в установі-партнері.

4.5. Академічна різниця нормативних та вибіркового навчальних дисциплін не повинна перевищувати 5 навчальних дисциплін.

4.6. Порядок ліквідації академічної різниці визначається установою-партнерами відповідно до законодавства.

4.7. Результати підсумкової атестації здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук у період навчання в установі-партнері представляються за шкалою, прийнятою в установі-партнері і переводяться у шкалу, прийняту в Інституті.

5. ОBOB'ЯЗКИ ІНСТИТУТУ ТА УСТАНОВ-ПАРТНЕРІВ

5.1. Укласти угоду про співробітництво щодо реалізації програми академічної мобільності та узгодити навчальні програми;

5.2. Забезпечити вільний і рівний доступ здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук до інформації про наявні програми академічної мобільності та існуючі критерії відбору;

5.3. Надавати здобувачам вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук консультативні послуги під час оформлення документів для участі у програмах академічної мобільності;

5.4. Контролювати наявність документів, що підтверджують законність перебування іноземних здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук.

5.5. Установа-партнер, що приймає на навчання, зобов'язана:

- зарахувати здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук, направленого на навчання на визначений договором строк, відповідно до норм законодавства приймаючої сторони;

- створити усі необхідні умови для виконання здобувачем вищої освіти

- ступеня доктора філософії/доктора наук індивідуального навчального плану;
- сприяти здобувачам вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук у вирішенні візових, житлових та побутових проблем;
  - надавати можливість здобувачам вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук брати участь у наукових конференціях, симпозиумах, виставках, конкурсах, представляти свої наукові роботи для публікацій, користуватися навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною базами;
  - контролювати наявність документів, що підтверджують законність перебування іноземних здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук;
  - після завершення навчання видати здобувачу вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук документ з переліком та результатами вивчення навчальних дисциплін, кількістю кредитів та інформацією про систему оцінювання навчальних здобутків.

5.6. Обов'язки установ-партнерів щодо здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук, які беруть участь у програмах академічної мобільності, повинні бути обумовлені у відповідних угодах між Інститутом та установами-партнерами.

6. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ПРОГРАМАХ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

6.1. Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук Інституту мають право на:

- продовження навчання або вивчення окремих навчальних дисциплін за спорідненими напрямками та спеціальностями підготовки фахівців в установах-партнерах;
- безпечні та нешкідливі умови навчання;
- користування навчальною, науковою, виробничою, культурною,

спортивною базою закладу, що приймає;

- участь у наукових конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах, представлення своїх наукових робіт для публікацій;
- можливість отримання документа про відповідний освітньо-кваліфікаційний рівень встановленого в установі-партнері зразка, відповідно до угоди між ЗВО партнерами щодо програми академічної мобільності.

6.2. Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії/доктора наук зобов'язані:

- своєчасно надати необхідні документи для участі в програмі академічної мобільності;
- вчасно прибути до місця навчання;
- під час навчання дотримуватися законодавства країни перебування, правил внутрішнього розпорядку, Статуту та інших нормативно-правових документів закладу, що приймає;
- успішно пройти навчання за затвердженим індивідуальним навчальним планом.

7. ЗВІТУВАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ ЗА ПРОГРАМОЮ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

7.1. Після повернення до Інституту, учасник освітнього процесу, який реалізовував право на академічну мобільність, у залежності від її форми, надає в дирекцію Інституту відповідний документ, який посвідчує перелік, кількість кредитів ЄКТС та результати вивчення навчальних, дисциплін та інформацію про систему оцінювання навчальних здобутків учасника освітнього процесу або звіт щодо виконання програми викладання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень тощо, завірений в установленому порядку у закладі, у якому здійснюється академічна мобільність.

7.2. Інститут в установленому порядку приймає рішення щодо допуску до

навчання/роботи учасника освітнього процесу, який приймав участь у програмі академічної мобільності.

7.3. Якщо здобувач ступеня під час академічної мобільності, не виконав програму навчання, то після повернення до Інституту йому може бути запропоновано індивідуальний графік ліквідації академічної заборгованості, затверджений в установленому порядку або повторний курс навчання за рахунок коштів фізичних чи юридичних осіб.

Директор ІСПЕ НАН України
чл.-кор. НАН України

В.В. Брей